

*Гіржева О.М.,
к.е.н., Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. Петра Василенка*

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Україна відноситься до крупних індустріально-аграрних країн світу. Аграрний сектор України забезпечує населення країни якісною та доступною продукцією та гарантує продовольчу безпеку нашої держави.

Сучасність вимагає від аграрного сектору не лише виробництва якісної продукції, але й вирішення завдань нового типу: коли, де, як, в яких кількостях із мінімальними витратами постачати продукцію до споживачів, тобто процеси глобалізації вимагають формування сучасної моделі сільського господарства[1].

Сучасне сільське господарство - одна з найбільш транспортємних галузей економіки. У міру розширення масштабів виробництва, все більшого значення набувають завдання своєчасного збирання врожаю з полів і транспортування в сховища, а також доведення продукції до споживача з найменшими втратами. Вирішення цих завдань можливе із застосування в процесах організації і управління таких підходів і методів мислення, які об'єднуються загальним поняттям «логістика».

Логістика як наука і практика управління матеріальними і пов'язаними з ними потоками фінансових ресурсів та інформації, стає все більш затребувана в галузях АПК.

Агрологістика - це наука і практика керівництва матеріальними потоками в сфері виробництва, розподілу, обміну та споживання продукції сільського господарства, включаючи ресурсне забезпечення АПК і збут готової продукції комплексу з метою найбільш повного задоволення потреб населення і народного господарства в сільськогосподарській сировині і продуктах його переробки.

Агропромисловий комплекс являє собою велику мережеву структуру, яка включає в себе підприємства, що виробляють

засоби виробництва, сільське господарство, переробну промисловість, транспортне та інформаційне забезпечення руху матеріального потоку. Тому використання концепції логістики дозволяє підвищити ефективність діяльності підприємств і мікрологістичних систем.

Функціонуванню сільськогосподарського транспорту притаманні специфічні особливості, обумовлені різкими сезонними коливаннями обсягів робіт, великою різноманітністю вантажів і вимог до їх збереження, необхідність переробки і зберігання сільськогосподарських продуктів, розосередженням вантажовідправників, складними дорожніми умовами, стислими термінами основних сільськогосподарських робіт. Тим самим, зумовлюється необхідність раціональної організації і управління вантажоперевезеннями.

Різнорманітність видів виробленої сільськогосподарської продукції визначає складну структуру автомобільного парку аграрних формувань, а сезонність виробництва об'єктивно породжує проблему оптимальної завантаженості транспорту та його ефективного використання. На частку перевезень припадає 30 - 40% вартості продукції.

При перевезенні сільськогосподарських вантажів в нашій країні основним видом транспорту є автомобільний - на його частку припадає до 85% обсягу перевезень. Участь тракторів в перевезенні вантажів складає близько 13%. При перевезенні внутрішньогосподарських і міжгосподарських вантажів істотна роль гужового транспорту. Переважна частина внутрішньогосподарських транспортних робіт безпосередньо пов'язана з технологічними процесами в рослинництві і тваринництві, причому перевезення здійснюються без врахування інтересів учасників логістичної ланцюжка і особливостей сільськогосподарських вантажів. Показники ступеня використання вантажопідйомності рухомого складу і використання пробігу не перевищують 50 відсотків, простої рухомого складу під навантаженням і розвантаженням значні, не використовуються сучасні таропакувальні технології.

Сучасний стан транспортного забезпечення сільського господарства в Україні не відповідає сучасним вимогам: парк рухомого складу зношений, відсутні спеціалізовані транспортні

засоби, навантаження-розвантаження виробляється в багатьох випадках вручну, не використовуються контейнерний і пакетні способи перевезення.

Експертами Асоціації аграрних перевізників України визначені тенденції в сегменті логістичного обслуговування аграрного сектора:

- дефіцит якісного автомобільного і залізничного транспорту в пікові періоди сільгоспкомпаній;
- неякісне та несвоєчасне надання послуг з боку агроперевізників;
- несвоєчасність доставки продукції;
- коливання транспортних тарифів;
- зриви подач автотранспорту в погоджені дати під завантаження;
- непрогнозовані ризики, пов'язані із зміною кліматичних умов;
- погіршення стану магістральних автодоріг і під'їзних шляхів, в тому числі, за рахунок наднормативного завантаження транспортних засобів [2].

Специфіка логістики АПК, в першу чергу, обумовлюється специфікою організації економічних потоків, які в АПК знаходяться під впливом факторів, пов'язаних з розміщенням та спеціалізацією сільгоспвиробників.

Агрологістика вирішує два завдання: з одного боку, сприяє оптимізації та раціоналізації ресурсного забезпечення всіх галузей АПК, включаючи і сільське господарство, з іншого - орієнтує товаровиробників на формування оптимальних каналів руху товару готової продукції, включаючи продукцію сільського господарства.

Агрологістика пропонує порівняно новий і надзвичайно ефективний механізм, який може вивести на новий рівень сільське господарство і АПК в цілому в Україні.

На сьогодні в Україні основними перешкодами в розвитку агрологістики є:

- нестабільна політична ситуація і, як наслідок, низький розмір інвестицій в агровиробництво України;
- відсутність урядової програми та недосконала нормативно-правова база з розвитку агрологістики;

- низький рівень кваліфікованих логістичних кадрів в аграрних підприємствах;
- дефіцит коштів на оновлення автопарку та будівництво сучасних складських приміщень;
- відсутність коштів на впровадження логістичних підходів, оскільки програмні логістичні продукти є занадто дорогими для аграрних підприємств;
- низька якість дорожнього покриття на більшості доріг країни.

Отже, основними шляхами поліпшення системи агрологістики в Україні є наступне:

- розробка відповідної нормативно-правової бази, для регулювання роботи агрологістичних компаній;
- розробка та впровадження належної системи фінансування агрологістики;
- забезпечення висококваліфікованими кадрами агрологістичних компаній;
- поліпшення інвестиційної привабливості логістичного сектора шляхом запровадження спеціальних режимів оподаткування агрологістичних компаній.

Список використаних джерел:

1. Гриценко С.І., Терещенко С.В. Агрологістика в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку/С.І.Гриценко, С.В.Терещенко // Вісник донецького національного університету, сер. в: економіка і право, Випуск 1, 2015. – С. 87-89.
2. Отечественная логистика: снижение объемов внутренних перевозок и транзитных грузов на фоне недостатка квалифицированных специалистов (результаты блиц-опроса экспертов) // Логистика: проблемы и решения. – 2014.– №1. – С. 16-23.
3. Гриценко С.І. Розвиток аграрної логістики в контексті угоди про асоціацію з ЄС / С.І. Гриценко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. Науковий журнал. Випуск 4, 2014 - С. 56-64.